

Stanisław Bobula – psycholog, edukator coach

**„Nowe formy agresji i przemocy
wśród dzieci i młodzieży oraz sposoby
radzenia sobie z nimi”**

www.eraedukacji.pl

Era Edukacji

Czy Wiesz co to jest?

Ile czasu dzieci spędzają „online”?

- Dzieci w grupie wiekowej 8-12 lat na konsumpcji mediów spędzają około 6 godzin dziennie
- U nastolatków (13-18 lat) ten czas wydłuża się do 9 godzin!

Oznacza to, że przed ekranem smartfonów, tabletów, komputerów czy telewizorów młodzi ludzie spędzają więcej czasu niż na jakiegokolwiek innej formie aktywności!

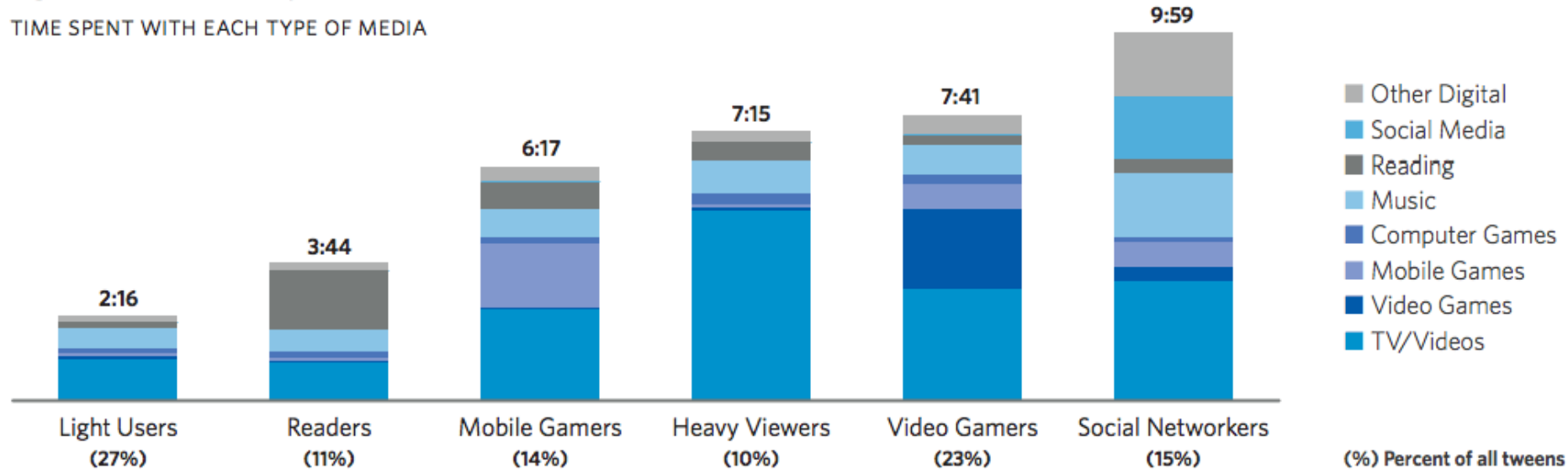
Źródło:

https://www.common sense media.org/sites/default/files/uploads/research/census_researchreport.pdf

Jak dzieci (8-12 lat) używają mediów?

Figure 3. Tween media profiles

TIME SPENT WITH EACH TYPE OF MEDIA

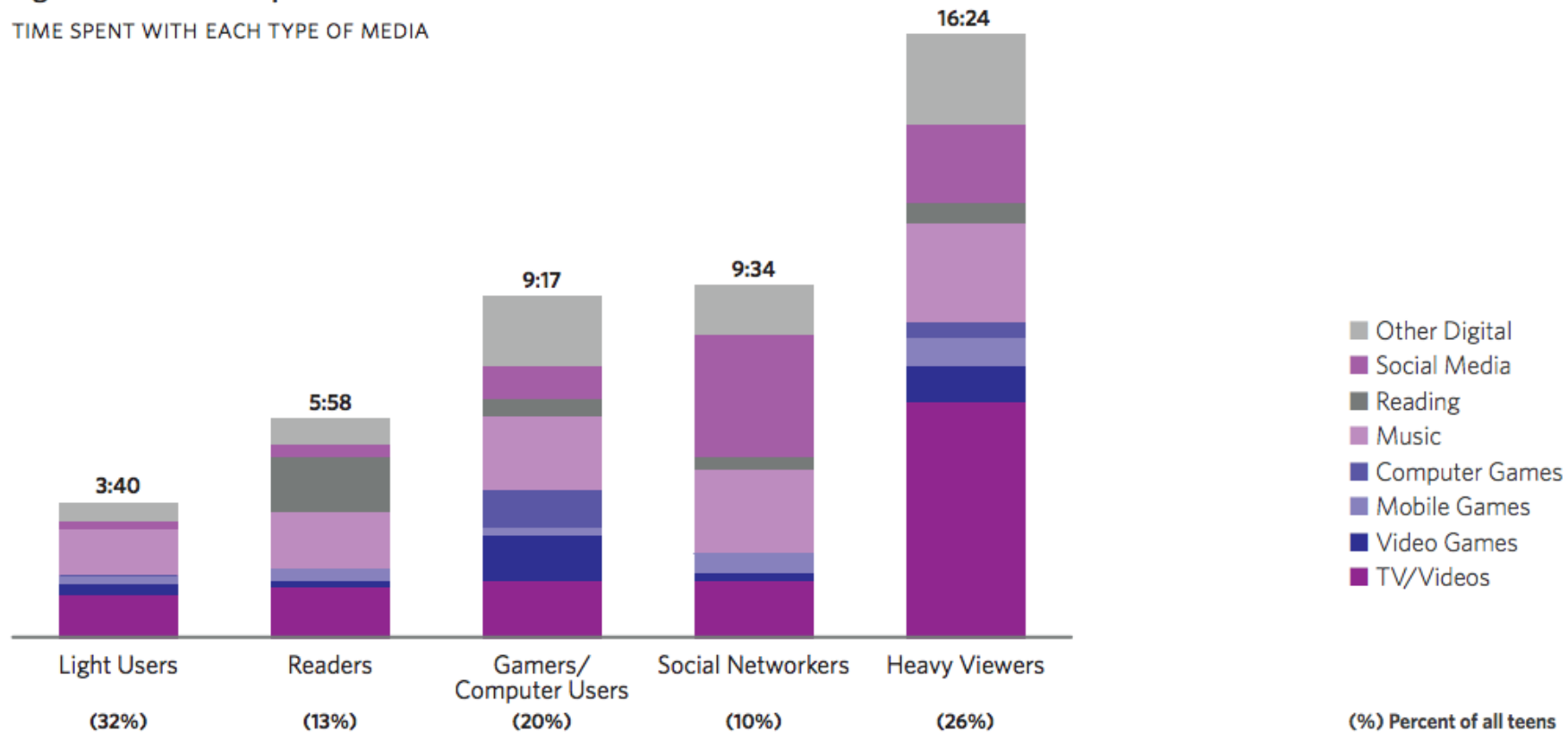
Źródło:

https://www.common sense media.org/sites/default/files/uploads/research/census_researchreport.pdf

Jak nastolatki (13-18 lat) używają mediów?

Figure 4. Teen media profiles

TIME SPENT WITH EACH TYPE OF MEDIA

Źródło: https://www.commonsensemedia.org/sites/default/files/uploads/research/census_researchreport.pdf

Czym grozi nadmierna ekspozycja dzieci na media?

- Irytują się lub popadają w stany depresyjne, gdy nie są *online*
- **Stają się agresywni, gdy coś przeszkadza im gdy są *online***
- Irytują się, gdy ogranicza im się czas spędzany w sieci
- Tracą zainteresowanie aktywnościami *offline*, które wcześniej były dla nich ważne
- Gdy są *offline* głównie skupiają się na tym, aby powrócić do świata wirtualnego

Źródło: <http://ikeepsafe.org/be-a-pro/balance/too-much-time-online/>

Czym grozi nadmierna ekspozycja dzieci na media?

- Nawiązują głębokie relacje z osobami poznanymi w sieci
- Zamiast spędzać czas z rodziną i przyjaciółmi wolą być *online*
- Kłamią na temat czasu spędzanego *online* lub korzystają z sieci, gdy dorosłych nie ma w pobliżu
- Mniej czasu spędzają na uczeniu się i odrabianiu pracy domowej
- Ciągłe sprawdzają wiadomości, posty, chaty, maile itp.
- Tracą poczucie czasu, gdy są online
- Poświęcają czas na sen, aby dłużej być online

Źródło: <http://ikeepSAFE.org/be-a-pro/balance/too-much-time-online/>

Dodatkowe konsekwencje pojawiające się w badaniach:

- Otyłość
- Zaburzenia snu
- Zaburzenia zachowania
- Słabo rozwinięte umiejętności społeczne
- **Zachowania agresywne/przemocowe**
- Zaburzenia koncentracji
- Problemy z nauką
- Uzależnienia

Źródło: <https://mamotoja.pl/ile-czasu-dziecko-moze-spedzac-przed-ekranem-telewizora-i-komputera,problemy-wychowawcze-artykul,21880,r1p1.html>

Jaki z tego wniosek?

Czas ekspozycji młodych ludzi na media sam w sobie niesie wiele ryzyk.

Cyberprzemoc

Z badań przeprowadzonych przez Fundację Dzieci Niczyje wynika, że ze zjawiskiem tym spotkało się 4 na 10 młodych ludzi w wieku od 14 do 17 lat. Ofiarą hejtu i innych form cyberprzemocy padł już co piąty polski nastolatek.

Źródło: http://www.lifestyle.newseria.pl/newsy/40_proc_polskich,p1899877743

Badania międzynarodowe wykazują, że około połowa użytkowników Internetu była przynajmniej raz ofiarą cyberprzemocy, a w około 25 proc. tych osób zdarzało się to regularnie.

Źródło: <http://www.bullyingstatistics.org/content/cyber-bullying-statistics.html>

Cyberprzemoc

Formy cyberprzemocy:

- Wysyłanie nieprzyjemnych smsów bądź e-maili
- Rozsiewanie o kimś plotek przez Internet lub przez smsy
- Umieszczanie poniżających postów bądź komentarzy
- Kradzież kont internetowych i wysyłanie przez nie kompromitujących dla ich właściciela informacji

Źródło: <http://www.bullyingstatistics.org/content/cyber-bullying-statistics.html>

Cyberprzemoc

Formy cyberprzemocy:

- Podszywanie się pod kogoś w celu zranienia innej osoby
- Rozsyłanie i rozpowszechnianie intymnych bądź kompromitujących zdjęć przez Internet lub mmsy
- *Sexting*, czyli molestowanie seksualne w sieci lub poprzez smsy

Źródło: <http://www.bullyingstatistics.org/content/cyber-bullying-statistics.html>

Cyberprzemoc

Jak przeciwdziałać cyberprzemocy?

- Nie upubliczniać swojego adresu e-mail i numeru telefonu ani żadnych innych danych osobistych.
- Nie przekazywać nikomu (po za rodzicami) swoich loginów i haseł.
- Nie należy przez Internet, lub poprzez smsy wysyłać wiadomości, których treści nie chcielibyśmy ujawnić publicznie. Zwłaszcza dotyczy do własnych intymnych zdjęć.
- Nie spotykać się z osobami, które znamy tylko z sieci.
- Zachęcać młodych ludzi, aby czasem się „wylogowali” i pozostali *offline*, np. trakcie rodzinnych posiłków.

Źródło: <http://www.bullyingstatistics.org/content/cyber-bullying-statistics.html>

Patostreaming

Patostream – transmisja internetowa na żywo, prowadzona w serwisach internetowych udostępniających wideo strumieniowe (np. w serwisie YouTube, Twitch, Ome.tv, omegle.tv itp...), w trakcie której prezentowane są liczne zachowania powszechnie uznawane za będące dewiacjami społecznymi, w tym zwłaszcza takie jak: libacje alkoholowe, przemoc domowa lub wulgaryzmy.

Źródło: <https://www.wikiwand.com/pl/Patostream>

Patostreaming

- Kolejne czynności są wykonywane w zamian za wpłaty pieniężne dokonywane przez widzów. Często trwają one wiele godzin.
- Znani w Polsce patostreamerzy to m.in. Gural, Rafonix, Rafatus (i Marlenka), Daniel Magical, Mahonek, **Lord Kruszwil** i Kamerzysta.

Źródło: <https://www.wikiwand.com/pl/Patostream>

Patostreaming

Badacze twierdzą, że skutki patostreamu u widzów mogą w dłuższej perspektywie polegać na:

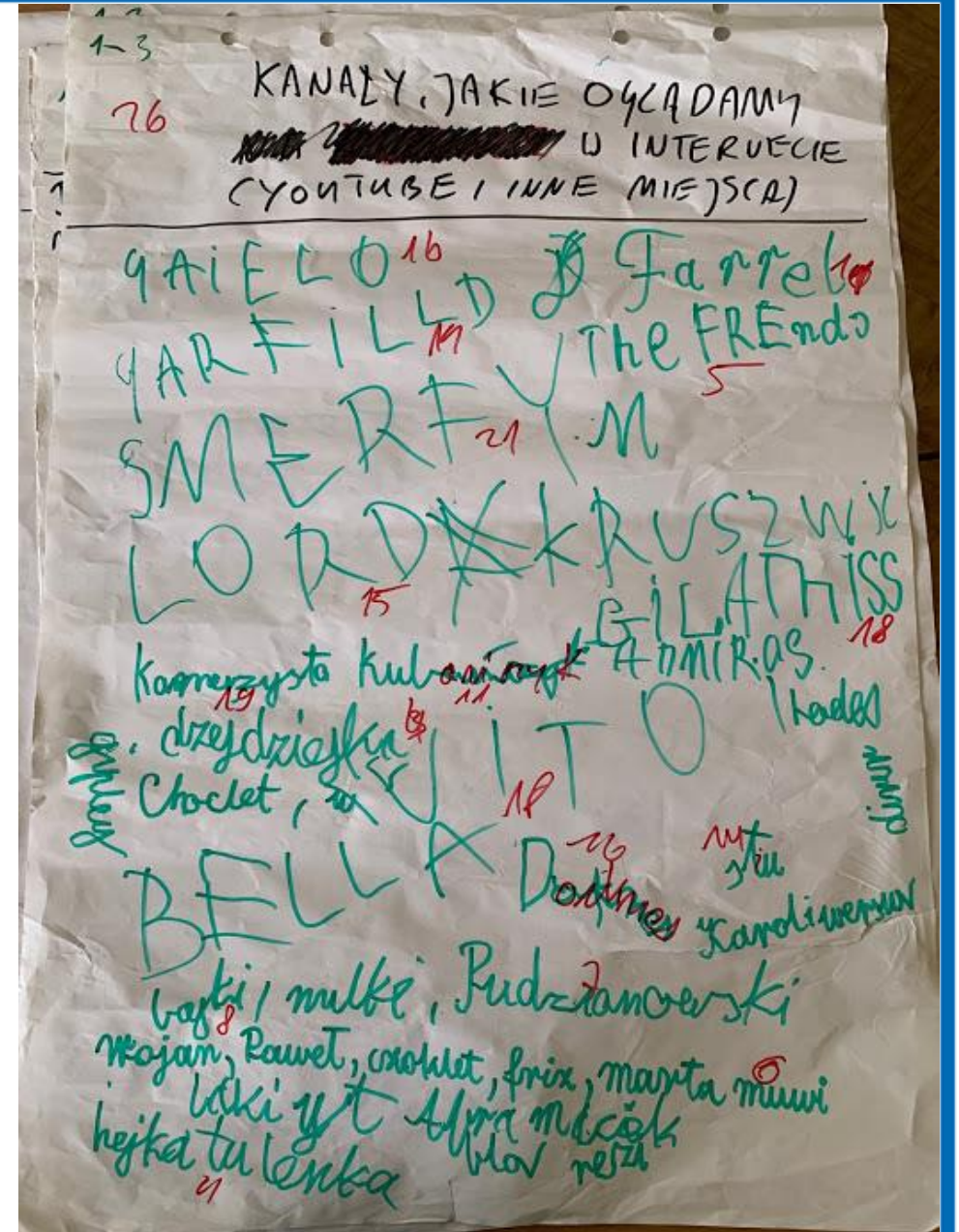
- przyswojeniu sobie przez obserwatora nieznanymi dotąd zachowań,
- **osłabieniu hamulców powstrzymujących przed agresją,**
- przejęciu emocji i motywacji obserwowanego patostreamera.

Źródło: <https://www.wikiwand.com/pl/Patostream>

Problem trzeci - Patostreaming

Patostreaming jest szczególnie niebezpieczny dla dzieci poniżej 12 roku życia, które poznawczo operują na konkretności i w związku z tym nie potrafią określić granicy pomiędzy tym, co jest „na serio”, a tym co jest żartem.

Zdjęcie przedstawia kanały, które dzieci z klas 1-3 oglądają w Internecie.

Profilaktyka związana z cyberprzemocą

- Działania informacyjne dotyczące zachowań ryzykownych w sieci (w tym cyberprzemocy) i ich ewentualnych konsekwencji.
- Opracowanie procedur związanych ze zgłaszaniem przypadków cyberprzemocy w szkole i w domu.
- Określenie zasad korzystania z Internetu przez dzieci i młodzież.
- Uczenie mądrego wykorzystania nowych technologii (zamiast zakazów).

Interwencja w sytuacji „gorącej agresji”

- Podjęcie decyzji o interwencji
- Osobista konfrontacja
- Rozdzielenie stron
- Ustalenie granic
- Osobista ocena sytuacji
- Ocena rodzaju sytuacji
- Zatrzymanie uczestników
- Poważne traktowanie agresji
- Postępowanie po ustąpieniu agresji

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podejście humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków
2007

Interwencja w sytuacji „gorącej agresji”

- Reaguj na każde zachowanie agresywne
- Zachowaj spokój
- Obniż ton głosu
- Mów wolniej
- Unikaj zachowań mogących eskalować agresję
- Siły fizycznej używaj w ostateczności
- Nie pozwól agresorowi czerpać korzyści z jego zachowania
- Ignoruj niewłaściwe komentarze

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podejście humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków
2007

SYTUACJA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ

1. Początkowa chęć skrzywdzenia kogoś
2. Początkowa chęć wyrażana jest w działaniu
3. Ktoś przeżywa ból
4. Przemoc stosowana jest przez silniejszych wobec słabszych
5. Jest nieusprawiedliwiona
6. Cykliczna
7. Zachowania te sprawiają widoczną przyjemność

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podejście humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków
2007

SYTUACJA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ

- **Przemoc może prowadzić do uzależnienia**
- **Sztywność ról**
- **Mała świadomość**
- **Sama się nie kończy**

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podejście humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków 2007

Trudności związane z rozpoznawaniem sytuacji przemocy

- Koncentrowanie się na pojedynczych zdarzeniach
- Rozpoznanie grupy, która stosuje przemoc
- Subtelność zachowań
- Bark komunikacji między nauczycielami
- Niechęć ofiar do mówienia o przemocy

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podejście humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków 2007

TRZY PODEJŚCIA DO RADZENIA SOBIE Z AGRESJĄ I PRZEMOCĄ

- **Podjęcie moralistyczne**
- **Podjęcie humanistyczne**
- **Podjęcie legalistyczne**

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podjęcie humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków 2007

TRZY PODEJŚCIA DO RADZENIA SOBIE Z AGRESJĄ I PRZEMOCĄ

- Metody interwencji w sytuacji przemocy rówieśniczej:
 - Metoda Wspólnej Sprawy
 - Metoda Bez Obwiniania

Źródło: dr Jakub Kołodziejczyk „Podejście humanistyczne do przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole” – wykład, Kraków 2007

Metody te są opisane w książce Jakuba Kołodziejczyka „Agresja i przemoc w szkole, którą można pobrać ze strony:

www.eraedukacji.pl/polecane

Humanistyczne metody interwencji w sytuacji przemocy rówieśniczej

Zastosowanie:

- Grupa uczniów stosuje przemoc wobec jednego lub więcej uczniów z tego samego powodu

Cel:

- Ustalenie podstawowych reguł pozwalających uczniom na koegzystowanie.
- Nie ma na celu stworzenie przyjacielskich stosunków między uczniami

Czego uczniowie uczyli się na warsztatach?

Trzy sposoby rozwiązywania konfliktu:

- Sposób strusia
- Sposób szakala
- Sposób żyrafy

Jak „struś” rozwiązuje konflikty?

- **SPOSÓB STRUSIA** polega między innymi na unikaniu konfliktu, omijaniu tematu czy udawaniu, że konfliktu nie ma. Może też polegać na unikaniu osoby, która jest stroną konfliktu. Osoby stosujące sposób strusia trwają przy tym rozwiązaniu tak długo, jak to możliwe.
- Sposób strusia może też polegać na przekonywaniu siebie i innych, że nic się nie wydarzyło, że nie ma żadnych sprzeczności. Może także polegać na rezygnacji z dążeń, poddaniu się bez podjęcia sporu i zaprezentowania własnych racji. Może też polegać na odwołaniu się do trzeciej strony, aby rozstrzygnęła po czyjej stronie jest racja i na poddaniu się arbitralnej decyzji.

Jak „struś” rozwiązuje konflikty?

Przykład:

Marek jest uczniem klasy pierwszej technikum i jednocześnie trenuje pływanie. Jego trener słynie z tego, że trenuje wyłącznie z uczniami, którzy nie mają problemów w nauce. Uważa, że średnia ocen w szkole zawodników nie może być niższa niż 4.0. Osoby, które mają niższe średnie muszą ograniczać treningi, a w skrajnych przypadkach zrezygnować z drużyny.

Marek ma średnią 3,9 a wiele wskazuje, że na najbliższy semestr ta średnia nie przekroczy 3,8. Jednak Marek nie mówi o tym trenerowi licząc na to, że w następnym semestrze poprawi oceny i trener się o tym nie dowie...

Jak „szakal” rozwiązuje konflikty?

Szakal to zwierzę, które im bardziej się boi tym głośniej wyje i szczeka. We współczesnej literaturze psychologicznej jest symbolem działania oceniającego, atakującego, niezdolnego do współpracy i zrozumienia uczuć i potrzeb.

SPOSÓB SZAKALA polega na podjęciu walki bez oglądania się na ewentualne skutki. Ten sposób dąży do bezwzględnej wygranej i uwzględnia dążenie do zniszczenia przeciwnika, zdyskredytowania go w oczach innych osób: kolegów czy dorosłych lub jego samego.

W takiej walce ludzie łatwo mogą stosować argumenty niemerytoryczne: obrażać, kłamać, używać siły, manipulować faktami.

Jak „szakal” rozwiązuje konflikty?

W opisanej sytuacji Marek dowiaduje się, że w przyszłym tygodniu wszyscy zawodnicy mają dostarczyć trenerowi informację o swoich stopniach. Boi się konfrontacji z trenerem i nie chce stracić możliwości treningu. Prosi władze Klubu o zmianę trenera mówiąc, że widział trenera z jakąś młodą dziewczyną w szatni i że boi się jego zemsty.

Copyright MJR Consulting & NODN Sophia - Wykorzystanie tylko za zgodą zespołu autorów programu „14+”

Jak „żyrafa” rozwiązuje konflikty?

SPOSÓB ŻYRAFY to wybór środków i metod służących rozwiązaniu problemów z uwzględnieniem ograniczenia szkód wynikających z konfliktu i z nastawieniem na dalszą współpracę lub co najmniej neutralność wzajemną stron. Osoby stosujące taką strategię traktują konflikt jako kłopot do rozwiązania, podejmują bezpośrednią negocjację z drugą stroną konfliktu, rozumieją swoje emocje oraz wykorzystują argumenty i umiejętności komunikacyjne. Wsłuchują się w argumenty drugiej strony, starają się zrozumieć, dostrzegają pozytywy i ujawniają słabe punkty. Celem jest zrozumienie i kontakt.

Jak „żyrafa” rozwiązuje konflikty?

Sposób ten akceptuje także poszukiwanie mediatora jako trzeciej strony, który może wspomóc proces rozwiązywania konfliktu. Może on polegać na odwołaniu się do autorytetu w celu uzyskania wsparcia i pomocy, lub na odwołaniu się do innych ludzi w celu budowy koalicji.

Copyright MJR Consulting & NODN Sophia - Wykorzystanie tylko za zgodą zespołu autorów programu „14+”

Jak „żyrafa” rozwiązuje konflikty?

W opisanej sytuacji Marek idzie do trenera i prosi go o pomoc. Mówi o sytuacji ze stopniami i prosi o niezmnieszenie godzin treningu zapewniając, że w ciągu następnego semestru poprawi oceny. Zapewnia, że sobie poradzi z tym. Początkowo trener nie chce się zgodzić. Pod wpływem argumentów Marka uzgadniają plan zawierający terminy poprawy poszczególnych ocen skracając czas uzyskania wymaganej średniej i czas ograniczenia godzin treningu do 3 miesięcy. Trener docenia szczerłość Marka, a Marek mimo ograniczenia treningów ma szansę pozostać w drużynie.

Dziękuję za uwagę!

Prezentację można pobrać ze strony:
www.eraedukacji.pl/bezpieczna-szkola

